

METODYKA NAUCZANIA

Specjalizacja nauczycielska pełna (120 godz. – wszystkie etapy edukacyjne)

OBOWIĄZUJE DLA II ROKU STUDIÓW W ROKU AKADEMICKIM 2012/13

I. Cele przedmiotu

A. Merytoryczne:

- Zdobyć przez studenta wiedzy na temat zasad, teorii i praktyk właściwych dla metodyki nauczania literatury i języka polskiego na wszystkich etapach edukacyjnych.
- Poznanie terminologii stosowanej w dydaktyce przedmiotowej.
- Zapoznanie się z tradycyjnymi i współczesnymi stanowiskami naukowymi w zakresie przedmiotu
- Zdobyć umiejętności integrowania wiedzy z różnych dziedzin: psychologii, pedagogiki ogólnej, literaturoznawstwa i językoznawstwa w celu jej wykorzystania w pracy zawodowej nauczyciela polonisty.
- Poznanie zasad opisu działań dydaktycznych, analizowania ich i oceniania, wykorzystanie w pracy dydaktycznej różnych technologii informacyjnych.

B. Interpersonalne:

- Umiejętność oceny postawy nauczyciela i zdolność do autorefleksji.
- Umiejętności interdyscyplinarne.
- Komunikacja interpersonalna.
- Umiejętność dyskursu z doradcą metodycznym.

C. Instrumentalne:

- Umiejętność rozwiązywania problemów.
- Twórcze myślenie.
- Umiejętność organizowania własnych działań, podejmowania decyzji, samooceny i oceny rezultatów.

D. Systemowe:

- Umiejętność zastosowania wiedzy w praktyce nauczycielskiej.
- Umiejętności badawcze.
- Zdolność do samodzielnej pracy.

II. Efekty kształcenia

A. W zakresie wiedzy:

- Znajomość zasad, metod i form pracy właściwych dla kształcenia literackiego, kulturowego i językowego.

- Wiedza na temat struktury szkolnictwa, dokumentów oświatowych i ich roli w pracy nauczyciela polonisty.
- Rozumienie miejsca dydaktyki przedmiotu wśród innych dyscyplin naukowych.
- Znajomość tradycji dydaktyki polonistycznej i współczesnych stanowisk naukowych w tej dziedzinie.

B. W zakresie umiejętności:

- Umiejętność dostosowania metod i form pracy do etapu rozwoju intelektualnego i emocjonalnego ucznia na każdym etapie edukacyjnym.
- Umiejętność dostosowania metod i form pracy do zadań przedmiotu język polski na każdym etapie edukacyjnym.
- Umiejętność wykorzystania różnych tekstów kultury na lekcjach języka polskiego z uwzględnieniem ich swoistości.
- Umiejętność planowania i realizowania działań dydaktycznych ze świadomością celów i efektów kształcenia.
- Umiejętność krytycznej analizy własnych działań dydaktycznych.

C. W zakresie postaw:

- Kształtowanie postawy nauczyciela polonisty świadomego swojej edukacyjnej i kulturotwórczej roli.
- Kształtowanie postawy nauczyciela twórczego i otwartego.
- Kształtowanie postawy nauczyciela świadomie i krytycznie analizującego swój warsztat pracy.
- Kształtowanie postawy gotowości do samokształcenia i doskonalenia warsztatu polonistycznego.

III. Metodyka nauczania języka polskiego w szkole podstawowej

1. Język polski w szkole: znaczenie i zadania przedmiotu w kontekście podstawowych dokumentów oświatowych. Kształtowanie świadomości związków z tradycją nauczania. Tradycja a współczesność w myśli dydaktycznej.
2. Wymiary kształcenia polonistycznego w szkole podstawowej.
3. Koncepcje i sposoby kształtowania sprawności językowych i komunikacyjnych ucznia szkoły podstawowej.
4. Rozwijanie umiejętności tworzenia różnych tekstów.
5. Cele edukacyjne w nauczaniu języka polskiego: podziały celów ze względu na sposób formułowania i ze względu na dziedzinę, operacjonalizacja celów, projektowanie środowiska materialnego lekcji – nowoczesne formy i środki kształcenia.
6. Jak uczyć? Metody i techniki swoiste dla edukacji polonistycznej.
7. Modele lekcji. Formalna struktura lekcji jako jednostki metodycznej, hospitacja lekcji (temat lekcji – jego rola, sposób formułowania pytań i poleceń analitycznych, stosowanie informacji zwrotnej).
8. Opis lekcji. Konspekt, scenariusz, projekt.

9. Ocena i ewaluacja: funkcje, kryteria i formy oceny pracy ucznia i jej efektów. Funkcje i rodzaje ewaluacji.
10. Indywidualizacja w kształceniu: praca z uczniem zdolnym i z uczniem dysfunkcyjnym.
11. Rozwijanie motywacji i postaw czytelniczych. Różne style lektury.
12. Poszukiwanie i stosowanie kontekstów podczas pracy z tekstem. Wykorzystanie korespondencji sztuk. Rola przekładu intersemiotycznego w procesie interpretacji.
13. Charakterystyka wybranych podręczników, kryteria oceny i funkcje podręcznika.
14. Przygotowanie i realizacja lekcji warsztatowych. Opis lekcji a jej rzeczywisty przebieg.
15. Forma i struktura sprawdzianu dla uczniów kończących szkołę podstawową. Typy zadań, sprawdzane umiejętności, kryteria oceny prac uczniów z dysleksją rozwojową.

IV. Metodyka nauczania języka polskiego w gimnazjum

1. Dominanty kształcenia polonistycznego w gimnazjum: wprowadzanie w tradycję, uczestnictwo w kulturze, kształtowanie kompetencji analityczno – interpretacyjnych, kształtowanie postaw.
2. Rola podstawy programowej kształcenia ogólnego w pracy polonisty w gimnazjum.
3. Analiza i interpretacja tekstów kultury w gimnazjum. Nauczanie kontekstualne.
4. Metody kształcenia literackiego i kulturowego. Projekt edukacyjny w gimnazjum.
5. Kształtowanie sprawności językowych i komunikacyjnych gimnazjalistów w kontekście rozwoju współczesnej polszczyzny (z uwzględnieniem środków masowego przekazu i pozawerbalnych sposobów komunikacji). Wiedza o języku a nauka języka w gimnazjum.
6. Umiejętności tekstotwórcze gimnazjalisty: formy wypowiedzi ustnych i pisemnych, sposoby tworzenia tekstów w gimnazjum, twórcze pisanie.
7. Diagnoza edukacyjna w gimnazjum: formy sprawdzania wiedzy i umiejętności, rola oceny szkolnej, opracowywanie i analiza wyników testu, kryteria oceny wypowiedzi ustnych i pisemnych.
8. Motywowanie do lektury, uczeń w roli odbiorcy, krytyka, popularyzatora.
9. Charakterystyka wybranych podręczników, kryteria oceny i funkcje podręcznika.
10. Wizualność – audialność – audiowizualność – multimedialność w gimnazjum.
11. Rola filmu w kształceniu kulturowym. Analiza środków wyrazu, praca z fragmentem, filmem krótkometrażowym.
12. Lekcje warsztatowe: dokumentowanie przebiegu lekcji, przygotowanie projektów lekcyjnych (lekcja z zakresu kształcenia literacko – kulturowego, z zakresu nauki o języku, cykl zajęć), umiejętność oceny realizacji projektu lekcji.
13. Formuła egzaminu gimnazjalnego, budowa arkusza, typy zadań, kryteria oceniania testu, dostosowanie wymagań do możliwości i potrzeb uczniów z dysleksją.

V. Metodyka nauczania języka polskiego w szkole ponadgimnazjalnej

1. Dominanty kształcenia polonistycznego w liceum: kształcenie umiejętności rozumienia różnorodnych tekstów, świadoma i pogłębiona analiza i interpretacja

tekstów kultury z wykorzystaniem kontekstów, posługiwanie się wiedzą historycznoliteracką, korespondencją sztuk, biografią i filozofią.

2. Sposoby wykorzystywania podstawy programowej kształcenia ogólnego na lekcjach w szkole ponadgimnazjalnej.
3. Sprawności językowe i komunikacyjne ucznia szkoły ponadgimnazjalnej: kompromis między nastawieniem poznawczym a praktycznym.
4. Lektura w szkole ponadgimnazjalnej: sprawności lekturowe ucznia, kanon literacko-kulturowy, całość a fragment dzieła literackiego, motywowanie do lektury, wartościowanie dzieła literackiego, diachronia i synchronia w kształceniu literacko – kulturowym.
5. Teoretyczne i praktyczne problemy odbioru literatury w szkole ponadgimnazjalnej: uwarunkowania odbioru tekstu artystycznego, bariery odbioru, analiza środków wyrazu, pojęcia teoretycznoliterackie w procesie kształcenia, hermeneutyczna lektura tekstu kultury.
6. Umiejętności tekstotwórcze licealisty: formy wypowiedzi ustnych i pisemnych w szkole ponadgimnazjalnej, kryteria oceny wypowiedzi ustnych i pisemnych, uszczegółowiona klasyfikacja błędów językowych.
7. Podręczniki do szkoły ponadgimnazjalnej: rodzaje, formy i struktura podręcznika, obudowa metodyczna tekstów, kryteria oceny podręcznika, charakterystyka porównawcza koncepcji dydaktycznych różnych serii podręczników.
8. Kształtowanie motywacji czytelniczej w szkole ponadgimnazjalnej. Wykorzystanie kontekstu kultury popularnej.
9. Przygotowanie zajęć wielowymiarowych w szkole ponadgimnazjalnej; integracja kształcenia literacko-kulturowego i językowego, nauczanie problemowe, cykl lekcji i jego odmiany.
10. Alfabet tekstów kultury: medialność, wizualność, muzyczność literatury, wielozmysłowość.
11. Diagnoza edukacyjna w szkole ponadgimnazjalnej, narzędzia sprawdzania i oceniania, rola oceny szkolnej (funkcja kształtująca a funkcja sumująca).
12. Samokształcenie i docieranie do informacji, selekcionowanie wiedzy, dobór informacji, ocena krytyczna źródeł.
13. Programowanie i planowanie pracy polonisty: struktura programu szkolnego i planu wynikowego, warunki konstruowania planu dydaktycznego, hierarchizacja wymagań edukacyjnych, przykłady planów dydaktycznych.
14. Przygotowanie do egzaminu maturalnego. Rozwój umiejętności krytycznej analizy, czytania ze zrozumieniem, redagowania spójnego tekstu i swobody wypowiedzi.
15. Warsztaty metodyczne: praktyki śródrocne, lekcje hospitowane i prowadzone, lekcje egzaminacyjne, ćwiczenia badawcze.